

Nr 10.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1918 åt befattningshavare i statens tjänst; given Stockholms slott den 18 januari 1918.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

a) för beredande under år 1918 av krigstidstillägg och krigstidshjälp åt befattningshavare i statens tjänst i enlighet med nedan angivna grunder

dels å tilläggsstat för år 1918 anvisa såsom förslagsanslag

under andra huvudtiteln	kronor	1,700,000
» tredje »	»	170,000
» fjärde »	»	12,930,000
» femte »	»	6,000,000
» sjätte »	»	4,000,000
» sjunde »	»	4,200,000
» åttonde »	»	4,900,000
» nionde »	»	1,100,000

dels ock medgiva, att i fråga om befattningshavare vid verk och institutioner, för vilka anslag här ovan icke beräknats, krigstidstillägg och krigstidshjälp må utgå av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas; samt

b) godkänna följande allmänna grunder för krigstidstilläggs och krigstidshjälps utgående:

- A. **Krigstidstillägg till befattningshavare, vilkas avlöning blivit av Konung och riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter av riksdagen prövade grunder.**

§ 1.

Mom. 1. Befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning blivit av Konung och riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter av *Bihang till riksdagens protokoll 1918. 1 saml. 9 häft. (Nr 10.)* 1

riksdagen prövade grunder, äga, med nedan i §§ 2, 3, 5, 14, 15, 16 och 17 angivna begränsningar och undantag, uppbära krigstidstillägg med trettio procent å följande i samma avlöning ingående slag av konstanta förmåner, nämligen:

lön och lönetillägg;
 tjänstgöringspenningar;
 ortstillägg, dyrortstillägg och kallortstillägg;
 arvode;
 ålderstillägg och därmed jämförlig avlöningsförhöjning;
 ersättning för bostad, bränsle, lyse, inkvartering och beklädnad;
 inkvarterings- och servisbidrag;
 dagavlöning och dagavlöningstillägg vid armén och marinen samt portionsersättning för underofficerare vid flottan, beräknad efter 62 öre per dag;

krigslön;

extra lönetillägg;

provisoriskt avlöningstillägg;

tillfällig löneförbättring;

tillfälligt lönetillägg; och

stadgat minimibelopp av uppbördsprovision vid telegrafverket.

Mom. 2. En var till krigstidstillägg enligt mom. 1 berättigad befattningshavare — utom arméns och marinens manskap — som vid årets början innehade stadigvarande anställning

antingen med en daglig arbetstid, i medeltal, oavsett semester och ferier, icke understigande vad som för den ordinarie personalen vid samma eller jämförlig statsinstitution är såsom minimum i allmänhet stadgat,

eller, där sådan minimiarbetstid ej finnes föreskriven, på andra grunder avsedd att utgöra befattningshavarens huvudsakliga verksamhet, äger dessutom uppbära krigstidstillägg med 200 kronor.

§ 2.

Krigstidstillägg enligt § 1 mom. 1 beräknas endast å avlöningsförmåner, som utgå av statsmedel. Där avlöning bestrides dels av statsmedel och dels av andra medel, beräknas samma krigstidstillägg endast å den del därav, som utgår av statsmedel; dock att dylikt krigstidstillägg åt befattningshavare vid universiteten och de allmänna läroverken beräknas å hela det belopp, vartill ovan angivna slags avlöningsförmåner författningens enligt uppgå, utan avseende, därå, att, till bestridande av universitetens och läroverkens utgifter användas jämväl andra medel än

statsmedel, varjämte enahanda krigstidstillägg även beräknas å författningssenkigt utgående inkvarterings- och servisbidrag, som gäldas av andra medel än statsmedel.

Befattningshavare vid allmänt läroverk och vid högre lärarinne-seminariet åtnjuta dock icke krigstidstillägg å hyresersättning.

§ 3.

Krigstidstillägg till sådan i § 1 mom. 2 avsedd befattningshavare, som av statens medel åtnjuter lön eller arvode för två eller flera befattningar, utgår endast för en av dessa, nämligen för den, som medför högsta avlöningen, eller, därest avlöningarna äro lika, för den av dessa befattningar, till vilken han först blivit befordrad; dock att befattningshavare, som på förordnande uppehåller annans befattning, äger uppbära krigstidstillägg jämväl å sådan med hans egen befattning förenad avlöning utav de i § 1 angivna slag, som han under förordnandet får behålla.

§ 4.

Befattningshavare, som är tjänstledig för offentligt uppdrag eller för sjukdom, skall under sådan ledighet icke vidkännas något avdrag å honom tillkommande krigstidstillägg.

Befattningshavare, som eljest är tjänstledig under högst en månad från årets början, må icke av sådan anledning förlora rätt till krigstidstillägg enligt § 1 mom. 2.

§ 5.

Oberäknat i § 1 mom. 2 avsedda, till vissa befattningshavare utgående 200 kronor, må ingen befattningshavares krigstidstillägg överstiga 125 kronor för månad räknat.

B. Krigstidstillägg åt andra befattningshavare.

§ 6.

Till befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning till siffran bestämts av Kungl. Maj:t, utbetalas krigstidstillägg under iakttagande i tillämpliga delar av de i §§ 1—5 meddelade bestämmelserna.

§ 7.

Till andra befattningshavare i statens tjänst må, med nedan i §§ 8, 14, 15, 16 och 17 angivna begränsningar och undantag, den myndighet, som äger bestämma befattningshavarnas avlöning, lämna

krigstidstillägg, därest och i den mån myndigheten, med hänsyn särskilt till efter ingången av augusti månad 1914 såsom dyrtidstillägg beviljad avlöningsförhöjning, anser sådant av omständigheterna påkallat; och må dylikt krigstidstillägg, under iakttagande i tillämpliga delar av de i §§ 1—5 meddelade bestämmelserna, utgå:

a) till befattningshavare, som vid årets början innehade stadigvarande anställning

antingen med en daglig arbetstid, i medeltal, oavsett semester och ferier, icke understigande vad som för den ordinarie personalen vid samma eller jämförlig statsinstitution är såsom minimum i allmänhet stadgat,

eller, där sådan minimiarbetstid ej finnes föreskriven, på andra grunder avsedd att utgöra befattningshavarens huvudsakliga verksamhet, med högst de belopp, som angivas i § 1;

b) till befattningshavare, som för sitt arbete i statens tjänst åtnjuta så kallade gratifikationer eller flitpenningar, med högst trettio procent av dem tilldelade belopp; samt

c) till övriga befattningshavare med högst trettio procent av deras kontanta avlöningsförmåner utav de i § 1 angivna slag.

§ 8.

Krigstidstillägg till sådan i § 7 a) avsedd befattningshavare, som av statens medel åtnjuter avlöning för två eller flera befattningar, må icke utgå för mer än en av dessa, nämligen för den, som medför högsta avlöningen, eller, om avlöningarna äro lika, för den av dessa befattningar, till vilken han först blivit befordrad; dock att befattningshavare, som på förordnande uppehåller annans befattning, må kunna tillerkännas krigstidstillägg jämväl å sådan med hans egen befattning förenad avlöning av de i § 1 angivna slag, som han under förordnandet tilläventyrs får behålla.

C. Krigstidshjälp.

§ 9.

Krigstidshjälp, beräknad dels för befattningshavares hustru, om han vid årets ingång var gift, och dels för barn under 15 års ålder, vilka han vid samma tidpunkt underhöll, utgår, med här nedan i §§ 10, 14, 15, 16 och 17 angivna undantag och förbehåll,

till befattningshavare i statens tjänst, som den 1 januari 1918 innehade sådan *ordinarie* anställning, som avses i § 1 mom. 2; samt

till sådana i statens tjänst anställda *icke-ordinarie* befattningshavare, arméns och marineus manskap inbegripet, som den 1 januari 1918 innehade och omedelbart dessförinnan under minst ett år vid statsinstitution innehåft stadigvarande anställning med en daglig arbetstid, i medeltal, oavsett semester och ferier, icke understigande vad som för den ordinarie personalen vid samma eller jämförlig institution är såsom minimum i allmänhet stadgat.

§ 10.

Från åtnjutande av krigstidshjälp undantagas:

1:o) befattningshavare, som jämlikt den taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt, vilken under år 1918 äger rum, har att erlægga dylik skatt för högre belopp än 4,000 kronor, äkta makars taxeringar sammanräknade;

2:o) kvinnlig befattningshavare, som vid årets ingång var gift, såvida ej med intyg utav två trovärdiga personer styrkes, att hennes man under år 1917 haft högst 600 kronors inkomst;

3:o) befattningshavare, som utan pension lämnar statstjänsten före den dag, då kungörelse om krigstidshjälpens utbetalande träder i kraft.

§ 11.

Beloppet av den krigstidshjälp, som skall till befattningshavare utgå, bestämmes i förhållande till taxeringen enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, på sätt nedanstående tabell utvisar:

Det beräknade belopp, för vilket befattningshavaren under år 1918 har att erlægga skatt enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt (äkta makars taxeringar sammanräknade)	Krigstidshjälp åt befattningshavare					
	för hustru	för 1 barn	för 2 barn	för 3 barn	för 4 barn	för 5 eller flera barn
	K r o n o r					
Högst 1 000 kronor	150	75	150	225	300	375
Från 1,000 till och med 2,000 kronor ...	120	60	120	180	240	300
» 2,000 » » » 3,000 » ...	90	45	90	135	180	225
» 3,000 » » » 4,000 » ...	60	30	60	90	120	150

§ 12.

Befattningshavare, som avgått med pension under tiden 1 januari —31 maj 1917 och icke kommit i åtnjutande av krigstidshjälp under år 1917, må, under förutsättning att han under år 1918 icke har att erlægga inkomst- och förmögenhetsskatt för högre belopp än 3,000

kronor, äkta makars taxeringar sammanräknade, uppbära, utöver vad som enligt förestående bestämmelser må tillkomma honom, ett så stort belopp, som under år 1917 skulle hava såsom krigstidshjälp tillfallit honom, om han innehaft sin befattning efter den 31 maj 1917 och under det året haft att erlægga inkomst- och förmögenhetsskatt för samma belopp som under år 1918 för honom faststälts.

§ 13.

Befattningshavare må icke på grund av tjänstledighet för offentligt uppdrag eller för inkallelse till militär tjänstgöring förlora rätten till krigstidshjälp.

Ej heller må icke-ordinarie befattningshavare, som under år 1917 åtnjutit, oavsett semester och ferier, tjänstledighet för sjukdom under högst sex månader eller tjänstledighet av annan orsak under högst en månad, av sådan anledning förlora sin rätt till krigstidshjälp.

Gemensamma bestämmelser.

§ 14.

Sammanlagda beloppet av en befattningshavares krigstidstillägg och krigstidshjälp under året må icke överstiga 1,700 kronor.

§ 15.

Från åtnjutande av såväl krigstidstillägg som krigstidshjälp undantagas:

1:o) arbetarpersonalen vid statens järnvägars byggnadsarbeten för nya linjer, dubbelspårsanläggningar och därmed jämförliga företag; samt

2:o) arbetarpersonalen vid statens vattenfallsverk; varjämte

3:o) avlöning från allmänna indragningsstaten utan tjänstgörings-skyldighet icke medför någon rätt till krigstidstillägg eller krigstidshjälp.

§ 16.

Lärare vid statens blindundervisningsanstalter, vilka under år 1918 åtnjuta tillfällig löneförbättring enligt kungl. kungörelsen den 11 december 1917 (svensk författningssamling nr 851), skola vid uppbärande av krigstidstillägg och krigstidshjälp vidkännas ett mot berörda tillfälliga löneförbättring och därå belöpande krigstidstillägg svarande avdrag.

§ 17.

Befattningshavare vid tekniska skolan i Stockholm och vid tekniska skolan i Eskilstuna må tilldelas krigstidstillägg och krigstidshjälp efter enahanda grunder, som gälla för befattningshavare i statens tjänst; dock med iakttagande att krigstidstillägg skall beräknas ej blott å de avlöningsförmåner, som äro för vederbörande befattningshavare å stat uppförda, utan även å den höjning i avlöningen, som i form av provisorisk lönereglering eller tillfällig löneförbättring tillerkänts dem genom bidrag av stat och kommun eller från enskild donation, samt under villkor, att halva kostnaden för krigstidstillägg och krigstidshjälp bestrides av vederbörande kommun.

§ 18.

Med befattningshavare i statens tjänst likställas i avseende å rätt till krigstidstillägg och krigstidshjälp befattningshavare vid flottans pensionskassa och folkskollärarnas pensionsinrättning, innehavare av docentstipendier vid statens högskolor samt indelt manskap vid krigsmakten; skolande vid beräkning av nämnda docenters krigstidstillägg dem tillkommande docentstipendier anses likställda med de i § 1 uppräknade avlöningsförmånerna.

§ 19.

Om befattningshavare under året avlidit innan honom tillkommande krigstidstillägg och krigstidshjälp till fullo utbetalts, övergår hans rätt härutinnan till stärbuset.

§ 20.

Krigstidstillägget och krigstidshjälpen utbetalas i den ordning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 18 januari 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
 Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anförde efter gemensam beredning med cheferna för samtliga övriga departement följande:

I den till riksdagen den 14 januari 1918 avlätna propositionen med förslag till tilläggsstat till riksstaten för år 1918 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition om krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1918 åt befattningshavare i statens tjänst, för ändamålet såsom förslagsanslag beräkna

under andra huvudtiteln	kronor	1,700,000
» tredje »	»	170,000
» fjärde »	»	12,930,000
» femte »	»	6,000,000
» sjätte »	»	4,000,000
» sjunde »	»	4,200,000
» åttonde »	»	4,900,000
» nionde »	»	1,100,000

Enligt vad vederbörande departementschefer meddelat hava de för avsikt att i kommande propositioner föreslå, att för enahanda ändamål må såsom ökad driftkostnad under år 1918 beräknas

för postverket	kronor	5,400,000
» telegrafverket	»	3,200,000
» statens järnvägar.....	»	23,400,000
» statens vattenfallsverk.....	»	450,000
» statens domäner	»	1,400,000

Då jag nu går att inför Eders Kungl. Maj:t framlägga detta ärende, anhåller jag att till en början få lämna en redogörelse för de bestämmelser, som meddelats beträffande krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1917 åt befattningshavare i statens tjänst.

Sedan Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 16 mars 1917 avlåten proposition (nr 129) föreslagit riksdagen att dels anvisa eller beräkna erforderliga medel för beredande under år 1917 av krigstidstillägg och krigstidshjälp åt befattningshavare i statens tjänst och dels godkänna vissa allmänna grunder för krigstidstilläggs och krigstidshjälp utgående, och efter det riksdagen ej mindre för ändamålet anvisat erforderliga medel än även med vissa ändringar och tillägg i Kungl. Maj:ts förslag fattat beslut om allmänna grunder för krigstidstilläggs och krigstidshjälp utgående, har Eders Kungl. Maj:t, i överensstämmelse med de utav riksdagen beslutade ändringarna och tilläggen, den 29 maj 1917 utfärdat kungörelse i ämnet och därvid fastställt följande allmänna grunder för krigstidstilläggs och krigstidshjälp utgående:

- A. Krigstidstillägg till befattningshavare, vilkas avlöning blivit av Konung och riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter av riksdagen prövade grunder.**

*Krigstids-
tillägg och
krigstidshjälp
under år 1917.*

§ 1.

Befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning blivit av Konung och riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter av riksdagen prövade grunder, äga, med nedan i §§ 2, 3, 4, 12, 13, 14 och 15 angivna begränsningar och undantag, uppbära krigstidstillägg med femton procent å följande i samma avlöning ingående slag av kontanta förmåner, nämligen:

lön;

tjänstgöringspenningar;

ortstillägg, dyrortstillägg och kallortstillägg;

arvode;

ålderstillägg;

bostads-, bränsle-, inkvarterings- och beklädnadsersättning;
inkvarterings- och servisbidrag;
dagavlönning vid armén och marinen samt portionsersättning för
underofficerare vid flottan, beräknad efter 62 öre per dag;
extra lönetillägg;
provisoriskt avlöningstillägg:
tillfällig löneförbättring;
tillfälligt lönetillägg; och
stadgat minimibelopp av uppördsprovision vid telegrafverket.

Om en befattningshavares krigstidstillägg skulle understiga 250 kronor för år räknat, höjes detsamma till detta belopp, dock under iakttagande, att krigstidstillägget icke må överstiga tjugufem procent av de kontanta avlöningsförmåner, på vilka det beräknas.

Ingen befattningshavares krigstidstillägg får överstiga 800 kronor för år räknat.

§ 2.

Krigstidstillägg beräknas endast å avlöningsförmåner, som utgå av statsmedel. Där avlöning bestrides dels av statsmedel och dels av andra medel, beräknas krigstidstillägg endast å den del därav, som utgår av statsmedel; dock att krigstidstillägg åt befattningshavare vid universiteten och de allmänna läroverken beräknas å hela det belopp, vartill ovan angivna slags avlöningsförmåner uppgå, utan avseende därå, att till bestridande av universitetens och läroverkens utgifter användas jämväl andra medel än statsmedel, varjämte krigstidstillägg även beräknas å författningens enligt utgående inkvarterings- och servisbidrag, som gäldas av andra medel än statsmedel.

§ 3.

Krigstidstillägg till den, som av statens medel åtnjuter lön eller arvode för två eller flera befattningar, utgår endast för en av dessa, nämligen för den, som medför högsta avlöningen, eller, därest avlöningarna äro lika, för den av dessa befattningar, till vilken han först blivit befordrad.

§ 4.

Krigstidstillägg må tillkomma befattningshavare allenast till så stort belopp, att detta tillhoppa med hans från en eller flera befattningar i statens tjänst härflytande inkomster av ovan uppräknade slag jämte värdet av bostad, då sådan åtnjutes, icke överstiger 9,800 kronor.

§ 5.

Krigstidstillägget anses tillhöra lönen och utgår odelat till befattnings innehavare, även om han under tjänstledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag avstår lönen helt eller delvis.

B. Krigstidstillägg åt andra befattningshavare.

§ 6.

Till befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning till siffran bestämts av Kungl. Maj:t, utbetalas krigstidstillägg under iakttagande i tillämpliga delar av de i §§ 1—5 meddelade bestämmelserna.

§ 7.

Till andra befattningshavare i statens tjänst må, under iakttagande i tillämpliga delar av de i §§ 1—4 meddelade bestämmelserna, den myndighet, som äger bestämma befattningshavarnas avlöning, lämna krigstidstillägg — dock i intet fall överstigande vad som i § 1 föreskrives — därest och i den mån myndigheten, med hänsyn särskilt till efter ingången av augusti månad 1914 såsom dyrtidstillägg beviljad avlöningsförhöjning, anser sådant av omständigheterna påkallat; och må jämväl till sådana icke-ordinarie befattningshavare, som för sitt arbete i statens tjänst åtnjuta så kallade gratifikationer eller flitpenningar, efter vederbörande myndighets beprövande krigstidstillägg utgå med högst femton procent av dem tilldelade belopp.

C. Krigstidshjälp.

§ 8.

Krigstidshjälp, beräknad dels för befattningshavares hustru, om han vid årets ingång var gift, och dels för barn under 15 års ålder, vilka han vid samma tidpunkt underhöll, utgår, med här nedan i §§ 9, 12, 13, 14 och 15 angivna undantag och förbehåll,

till befattningshavare i statens tjänst, som den 1 januari 1917 innehade *ordinarie* anställning; samt

till sådana i statens tjänst anställda *icke-ordinarie* befattningshavare, arméns och marinens manskap inbegripet, som den 1 januari 1917 innehade och omedelbart dessförinnan under minst ett år vid en

och samma statsinstitution innehaft stadigvarande anställning med en daglig arbetstid, i medeltal icke understigande vad som för den ordinarie personalen vid samma eller jämförlig institution är såsom minimum i allmänhet stadgat.

§ 9.

Från åtnjutande av krigstidshjälp undantagas:

1:o) befattningshavare, som jämlikt den taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt, vilken under år 1917 äger rum, har att erlægga dylik skatt för högre belopp än 3,000 kronor, äkta makars taxeringar sammanräknade;

2:o) kvinnlig befattningshavare, som vid årets ingång var gift, såvida ej med intyg utav två trovärdiga personer styrkes, att hennes man under år 1916 haft högst 600 kronors inkomst;

3:o) befattningshavare, som lämnar statstjänsten före den dag, då kungörelse om krigstidshjälpens utbetalande träder i kraft.

§ 10.

Beloppet av den krigstidshjälp, som skall till befattningshavare utgå, bestämmes i förhållande till taxeringen enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, på sätt nedanstående tabell utvisar:

Det beräknade belopp, för vilket befattningshavaren under år 1917 har att erlægga skatt enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt	Krigstidshjälp åt befattningshavare					
	för hustru	för 1 barn	för 2 barn	för 3 barn	för 4 barn	för 5 eller flera barn
	K r o n o r					
Högst 1,000 kronor.....	100	50	100	150	200	250
från 1,000 till och med 2,000 kronor.....	80	40	80	120	160	200
» 2,000 » » » 3,000 »	60	30	60	90	120	150

§ 11.

Befattningshavare må icke på grund av tjänstledighet för allmänt uppdrag eller för inkallelse till militär tjänstgöring förlora rätten till krigstidshjälp.

Ej heller må icke-ordinarie befattningshavare, som under år 1916 åtnjutit, oavsett semester, tjänstledighet för styrkt sjukdom under högst sex månader eller tjänstledighet av annan orsak under högst en månad, av sådan anledning förlora sin rätt till krigstidshjälp.

Gemensamma bestämmelser.

§ 12.

Sammanlagda beloppet av en befattningshavares krigstidstillägg och krigstidshjälp under året må icke överstiga 800 kronor.

§ 13.

Från åtnjutande av såväl krigstidstillägg som krigstidshjälp undantagas:

- 1:o) arbetarpersonalen vid statens järnvägars byggnadsarbeten för nya linjer, dubbelspårsanläggningar och därmed jämförliga företag; samt
- 2:o) arbetarpersonalen vid statens vattenfallsverk; varjämte
- 3:o) avlöning från allmänna indragningsstaten utan tjänstgörings-skyldighet icke medför någon rätt till krigstidstillägg eller krigstidshjälp.

§ 14.

Ämneslärare och arbetslärare vid statens blindundervisningsanstalter, vilka under år 1917 åtnjuta tillfällig löneförbättring enligt kungl. kungörelsen den 23 september 1916, skola vid uppbärande av krigstidstillägg och krigstidshjälp vidkännas ett mot berörda tillfälliga löneförbättring och därå belöpande krigstidstillägg svarande avdrag.

§ 15.

Befattningshavare vid tekniska skolan i Stockholm och vid tekniska skolan i Eskilstuna må tilldelas krigstidstillägg och krigstidshjälp efter enahanda grunder, som gälla för befattningshavare i statens tjänst; dock med iakttagande att krigstidstillägg skall beräknas ej blott å de avlöningsförmåner, som äro för vederbörande befattningshavare å stat uppförda, utan även å den höjning i avlöningen, som i form av provisorisk lönereglering eller tillfällig löneförbättring tillerkänts dem genom bidrag av stat och kommun eller från enskild donation, samt under villkor, att halva kostnaden för krigstidstillägg och krigstidshjälp bestrides av vederbörande kommun.

§ 16.

Med befattningshavare i statens tjänst likställas i avseende å rätt till krigstidstillägg och krigstidshjälp befattningshavare vid flottans pensionskassa och folkskollärarnas pensionsinrättning, innehavare av docentstipendier vid statens högskolor samt indelt manskap vid krigs-

makten; skolande vid beräkning av nämnda docenters krigstidstillägg dem tillkommande docentstipendier anses likställda med de i § 1 uppräknade avlöningsförmånerna.

§ 17.

Om befattningshavare under året avlidit innan honom tillkommande krigstidstillägg och krigstidshjälp till fullo utbetalts, övergår hans rätt härutinnan till stärbhuset.

Till stärbhus efter befattningshavare, som avled under år 1916, innan krigstidshjälp till honom utbetalats, utgår krigstidshjälp till det belopp, som befattningshavaren skulle hava erhållit, därest han levat vid tidpunkten då 1916 års krigstidshjälp utbetalades.

§ 18.

Krigstidstillägget och krigstidshjälpen utbetalas i den ordning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Socialstyrelsens utredning.

Sedan därefter till Eders Kungl. Maj:t inkommit åtskilliga framställningar, åsyftande bland annat att krigstidstillägg och krigstidshjälp måtte med förhöjda belopp och i större utsträckning utgå även under år 1918, har Eders Kungl. Maj:t såsom en förberedande åtgärd i ärendet den 7 september 1917 anbefallt socialstyrelsen att inkomma med utredning angående levnadskostnadernas stegring under år 1917.

Såsom svar härå har socialstyrelsen meddelat, att levnadskostnaderna för en normalfamilj med en årsbudget före kriget av 2,000 kronor stigit från maj 1914 till december 1916 med 39 procent, till maj 1917 med 52 procent och till september 1917 med 66 procent, varav 27 procent komma på tiden januari till och med augusti 1917.

Socialstyrelsen har emellertid påpekat, att denna uppgift icke kunde göra anspråk på att till alla delar grunda sig på fullt exakta beräkningar. Utgiftsstegringen hade beräknats under den förutsättningen att förbrukningen varit i huvudsak oförändrad, alltså med bortseende från de omläggningar av och inskränkningar i förbrukningen, vilka givetvis framkallats av dyrtiden. Vidare har påpekats, att beräkningen grundade sig på uppgifter, som representerade förhållandena i städer och stadsliknande samhällen. De angivna procenttalen hava emellertid av socialstyrelsen ansetts böra betecknas såsom *minimisiifror*.

Storleken av årsbudgetens särskilda huvudposter, beräknade enligt prisförhållandena vid tiden före krigets utbrott (maj 1914) och i september 1917, ävensom stegringens relativa storlek framginge av följande tablå:

	Årsbudget 1914 (maj) kronor	Beräknad ökning procent	Beräknad årsbudget 1917 (sept.) kronor
Födo- och njutningsämnen	876	80	1,577
Bostad	300	12	336
Bränsle och lyse	97	140	233
Beklädnad	219	110	460
Skatter	122	9	133
Övriga utgifter	386	50	579
Summa utgifter	2,000	66	3,318

Socialstyrelsen har sedermera i en till finansdepartementet ingiven promemoria meddelat, att stegringen fortgått så, att procenttalet för ökningen vid slutet av november 1917 i dess helhet kunde antagas uppgå till minst 72 procent.

Vidare hava statskontoret, armé- och marinförvaltningarna, lotsstyrelsen, medicinalstyrelsen, generaltullstyrelsen och styrelserna för statens affärsdrivande verk anbefallts att avgiva yttrande huruvida och i vilka avseenden, utom beträffande själva beloppen, andra bestämmelser i ämnet, än som meddelats genom kungörelsen den 29 maj 1917 (svensk författningssamling nr 224) vid samma kungörelses tillämpande visat sig vara av behovet för framtiden påkallade.

Till innehållet i dessa yttranden anhåller jag att längre fram få återkomma.

Generalpoststyrelsen har till Eders Kungl. Maj:t ingivit en skrivelse av följande lydelse:

*Skrivelser
från ämbets-
verk.*

»Bland de begränsningar och undantag, som i avseende å statstjänares rätt till krigstidstillägg stadgats i kungl. kungörelsen den 29 maj 1917, märkas följande:

a) ingen befattningshavares krigstidstillägg får överstiga 800 kronor för år räknat;

b) krigstidstillägg må tillkomma befattningshavare allenast till så stort belopp, att detta tillhoppa med hans från en eller flera befattningar i statens tjänst härflytande inkomster, på vilka tillägget beräknas, jämte värdet av fri bostad, då sådan åtnjutes, icke överstiger 9,800 kronor.

Till belysande av verkningarna i olika fall av dessa bestämmelser jämte övriga stadganden, som reglera krigstidstilläggets storlek, må framhållas, att endast befattningshavare, vilkas sammanlagda kontanta avlöningsförmåner av visst slag icke överstiga 5,333 kronor 34 öre, äro berättigade att uppbära krigstidstillägg med femton procent enligt grundstadgandet eller, i förekommande fall, med minimibeloppet 250 kronor per år, under det att befattningshavare, vilkas ifrågasvarande avlöningsförmåner överstiga 5,333 kronor 34 öre, antingen få vidkännas den minskning av krigstidstilläggets belopp, som föranledes av de under a) eller b) här ovan

omförmälda bestämmelser, eller också — därest vederbörandes löneinkomster jämte värdet av fri bostad, där sådan åtnjutes, överstiga 9,800 kronor — äro alldeles uteslutna från förmånen att erhålla krigstidstillägg.

Då frågan om krigstidstillägg åt statstjänarna under år 1918 nu står på dagordningen, synes anledning vara att nu ingå i prövning av frågan, huruvida ovanberörda undantag och begränsningar i avseende å rätt till krigstidstillägg böra stadgas jämväl för nästkommande år.

Efter allt att döma har man skäl att befara, att under nästkommande år dyrtidens tryck skall bliva allt mera kännbart och behovet av krigstidstillägg för befattningshavare i statens tjänst ytterligare ökat. De förhållanden, som påkallat och alltjämt påkalla krigstidstilläggets utbetalande, kunna dessutom sägas numera ha antagit karaktären av något mera bestående, varifrån man icke längre kan bortse, då det gäller att avgöra, huruvida icke jämväl de högre avlönade statstjänarna böra komma i åtnjutande av krigstidstillägg efter samma grunder som de övriga. Av betydelse för ett riktigt bedömande av denna fråga torde vara att tillbörligt beakta den totala förändring av penningvärdet, som inträtt till följd av kriget och alltmera framträder såsom ett faktum, om vars fortbestånd för en avsevärd tid framåt tvivel icke längre läser råda.

Det torde vara uppenbart, att denna omständighet, d. v. s. penningvärdets fall, utgör ett av de kraftigaste skälen för att tillerkänna statstjänare krigstidstillägg, och det synes med fog kunna ifrågasättas, huruvida icke konsekvensen fordrar att de ovannämnda inskränkningarna borttagas. De nuvarande avlöningarna, även till de högsta statstjänstemännen, hava ju bestämts med hänsyn till vad som under förut normala förhållanden kan anses utgöra skälig ersättning för med vederbörandes befattning förenat ansvar och arbete, och när nu värdet av berörda ersättning väsentligen nedgått, synes det väl vara med billigheten överensstämmande, att samtliga tjänstemän utan någon begränsning — vilken ju under alla förhållanden måste bliva godtycklig — bliva så vitt möjligt gottgjorda för berörda värdeminskning samt att denna gottgörelse bestämmas i sådant förhållande till avlöningen, som kan anses skäligt.

En omständighet, som i förevarande avseende icke bör förbises, är att med varje tjänsteställning följer en viss däremot svarande levnadsstandard, samt att genom en väsentlig reducering av avlöningen — vilken inträder genom penningvärdets fall, därest icke viss gottgörelse härutinnan lämnas från det allmännas sida — sänkes denna levnadsstandard. Att en dylik sänkning i längden kommer att inverka menligt vid rekryteringen av de högre tjänstemannaposterna torde ligga i öppen dag. Men ej endast vid rekryteringen utan även i avseende på de redan statsanställda tjänstemännen framträder denna olägenhet — en olägenhet som snart nog kan utgöra en verklig fara för statsförvaltningen, om alla tjänstemän i ansvariga befattningar måste allt för mycket dragas med ekonomiska bekymmer. Härmed sammanhänger också den med näringslivets utveckling allt starkare framträdande efterfrågan på dugande krafter för besättande av chefsplatser inom den enskilda företagsamheten, vilket förhållande snart nog kan medföra den konsekvensen, att de dugligaste männen dragas från statstjänsten till det enskilda, bättre betalda arbetet.

Ännu ett skäl för beviljandet av krigstidstillägg för år 1918 utan sådana begränsningar och undantag, som här ovan omförmäls, ligger också i den ytter-

ligare stegring av levnadskostnaderna, som faktiskt inträtt efter det innevarande års riksdag fattat sitt beslut om krigstidstillägg, och varav jämväl nu ifrågavarande tjänstemannakategorier givetvis beröras.

Styrelsen, som i detta sammanhang icke anser sig böra ingå på frågan om höjning av den nu gällande procentsatsen för krigstidstillägget — att en dylik höjning i avsevärd mån erfordras för att krigstidstillägget skall kunna bättre än hittills motsvara de stegrade levnadskostnaderna finner styrelsen uppenbart med hänsyn till det nödläge, vari en stor del av tjänstemännen befinner sig — får alltså i underdånighet framhålla den trängande angelägenheten av att de synpunkter, som här ovan framförts, måtte beaktas vid framläggande av nådigt förslag angående krigstidstillägg m. m. under år 1918 åt befattningshavare i statens tjänst.»

Jämväl från järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, telegrafstyrelsen, domänstyrelsen och generaltullstyrelsen hava underdåniga skrivelser i enahanda syfte och av väsentligen samma lydelse inkommit.

Därjämte hava till Eders Kungl. Maj:t från särskilda befattningshavare och från sammanslutningar av statstjänare inkommit en mängd framställningar, i vilka begärs, att krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1918 måtte få utgå med belopp, som svarade mot den inträdda stegringen i levnadskostnaderna, samt att dylika förmåner jämväl måtte tilldelas sådana befattningshavare, som av skilda anledningar hittills varit därifrån undantagna.

Inkomna
framställ-
ningar
från grupper
av befatt-
nings-
havare.

Till belysning av dessa framställningars innehåll anhåller jag att få redogöra för några av tjänstemannaföreningar och möten i ämnet gjorda yrkanden.

Sveriges statstjänstemannanämnds arbetsutskott hemställer,

att krigstidstillägg måtte för år 1918 utgå med 50 procent av varje ämbets- och tjänsteman tillkommande kontant avlöningsförmån, därvid minimum dock skulle utgöra 600 kronor och maximum 2,500 kronor;

att krigstidshjälp måtte för samma år utgå till samtliga ämbets- och tjänstemän, som åtnjuta kontanta avlöningsförmåner ej överstigande 5,000 kronor, med 75 kronor för varje barn under 15 år;

att krigstidstillägg och krigstidshjälp måtte utgå oberoende av varandra;

ock att, innan beslut om krigstidstillägg och krigstidshjälp för år 1918 fattats, krigstidstillägg och krigstidshjälp må för nämnda år utbetalas enligt de för år 1917 gällande grunder.

Statstjänarnas samarbetskommitté — enligt uppgift bestående av representanter för följande sammanslutningar bland tjänstemän av lägre grad, nämligen svenska järnvägsmannaförbundet, svenska postmannaförbundet, Sveriges lokomotivmannaförbund, Sveriges tullmannaförening,

telegraf- och telefonmannaförbundet, Sveriges fångvårdsmannaförbund, statens vaktmästares förening och kvinnliga telefontjänstemannaföreningen — har anhållit,

att Kungl. Maj:t måtte förelägga riksdagen proposition om krigstidstillägg och krigstidshjälp för år 1918 åt befattningshavare i statens tjänst till sådana belopp, att full ersättning erhålles för levnadskostnadernas stegring under kristiden och därvid krigstidstilläggets minimibelopp sättes till lägst 600 kronor;

att krigstidshjälpen väsentligt förhöjes och utgår jämväl till änklingsars och frånskilda mäns husföreståndarinnor, därest försörjningsplikt mot minderåriga barn förefinnes; samt

att i avvaktan på riksdagens beslut i ärendet sådana åtgärder av Kungl. Maj:t måtte vidtagas, att förskott å kommande års krigstidstillägg omedelbart efter årsskiftet må kunna utbetalas till statens befattningshavare.

Föreningen för tjänstemän av högre grad vid statens järnvägar hemställer, att till statens järnvägars personal måtte från och med år 1918 få utgå ett dyrtidstillägg till avlöningen, fullt svarande mot minskningen i penningvärdet, därvid de nuvarande olika formerna för dyrtidstillägg borde ersättas med ett enda slags tillägg, som utginge enligt en viss och för alla tjänstemän lika procent av senast fastställda ordinarie arvoden.

Enahanda hemställan har gjorts av *ett i Stockholm den 28 oktober 1917 hållet möte av statstjänstemän*.

Föreningen Sveriges kronofogdar har erinrat, hurusom på grund av statsmakternas beslut de kronofogdar, som icke förflyttats till landsfogde- eller häradsskrivartjänst, från och med år 1918 komme att överföras å allmänna indragningsstaten. men att emellertid stadgats, att ifrågavarande kronofogdar, ehuru uppförda å indragningsstat, skulle vara skyldiga att »jämväl under år 1918 beträffande sina förutvarande tjänstgöringsområden utföra de göromål Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande kunna finna erforderliga». Dessa kronofogdar, som sålunda under år 1918 skulle stå till Eders Kungl. Maj:ts befallningshavandes disposition, kunde alltså antagas härigenom bliva förhindrade att, på sätt eljest skulle kunnat ske, genom annan sysselsättning förskaffa sig behövliga förbättrade inkomster under år 1918.

Under åberopande härav har föreningen hemställt, att de kronofogdar, som från och med år 1918 bleve överförda på indragningsstat, måtte under sagda år få åtnjuta krigstidstillägg efter enahanda grunder, som komme att gälla för statens övriga ämbets- och tjänstemän.

Lotsverkets personalförening har begärt, att krigstidstillägg måtte få beräknas jämväl å lotsarna tillkommande andel av lotspenningar; att krigstidstillägg måtte få till lotsverkets personal utgå med belopp, som fullständigt kompenserade dyrtiden, dock minst med 600 kronor; att krigstidshjälp måtte, vid taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt för högst 4,000 kronor, få utgå med 30—80 kronor för varje barn under 18 års ålder samt för hustru med 60—120 kronor; samt att extra biträden å såväl fyrskepp som landfyrrar, vilka utan eget förvållande varit förhindrade att tjänstgöra hela det nästförflutna året, likväl måtte erhålla ej blott krigstidstillägg, utan även krigstidshjälp.

Delegerade för Kungl. Flottans varvs samtliga arbetare begära att i likhet med arbetare vid Svea artilleriregementes intendenturverkstäder, Karl Gustavs stads gevärsfaktori, telegrafverkets verkstäder i Nynäshamn samt vid artillerigården i Stockholm erhålla krigstidstillägg jämväl å avlöning, som utgår för s. k. ackordsarbete.

Ett i Malmö den 9 december 1917 hållet möte mellan tjänstemän av högre grad inom Skåne har, under framhållande, att tjänstemännen icke kunde vara hjälpta med mindre än 50 procent förhöjning i de för år 1918 utgående avlöningsförmånerna, anhållit, »att de vid det nuvarande krigstidstilläggets utgående fogade inskränkningarna och undantagen måtte bortfalla; att ärendet måtte bli avgjort så tidigt vid 1918 års riksdag, att minsta möjliga avbrott i tilläggets utgående uppstår; att vid 1918 års riksdag måtte beslutas, att därest den exceptionella dyrtiden skulle vara bestående ännu vid 1919 års ingång, för detta år måtte utgå däremot svarande tillägg, så att något avbrott i dyrtidstilläggets erhållande ej måtte uppstå; samt att dyrtidstillägget måtte utgå jämväl till statspensionärer samt till änkor och barn efter statstjänstemän».

Under de två senaste åren har staten sökt i någon mån lindra de ekonomiska svårigheter, som i följd av det sedan mer än tre år pågående världskriget drabbat befattningshavare i statens tjänst.

År 1916, då endast omkring 4,000,000 kronor ansågos kunna för ändamålet disponeras, utgick understöd, benämnt krigstidshjälp, endast till sådana befattningshavare, som på grund av försörjningsplikt underhöllo barn under 15 års ålder och som hade att under samma år erlagga inkomst- och förmögenhetsskatt för högst 2,000 kronor. Hjälpen utgick med 30—80 kronor för vart och ett av barnen till och med det femte.

År 1917 beräknades för ändamålet ett belopp av omkring 30,000,000 kronor. Dyrtidstillägget utgick dels under benämning krigstidstillägg med

*Departement-
chefen.*

15 procent av befattningshavarnas kontanta avlöningsförmåner av vissa uppräknade slag, dock lägst med 250 och högst med 800 kronor för år räknat, och dels under benämningen krigstidshjälp till befattningshavare, som för år 1917 hade att erlagga inkomst- och förmögenhetsskatt för högst 3,000 kronor, med 30—50 kronor för vart och ett av befattningshavaren underhållet minderårigt barn till och med det femte samt med 60—100 kronor för befattningshavares hustru. Krigstidstillägg utgick till befattningshavare allenast med så stort belopp, att detta tillhoppa med hans från en eller flera befattningar i statens tjänst härflytande inkomster av vissa uppräknade slag icke översteg 9,800 kronor. Ingen fick åtnjuta krigstidstillägg för mer än *en* befattning. Även i övrigt stadgades åtskilliga undantag från den allmänna regeln om femton procents krigstidstillägg.

Den under kriget uppkomna höjning i levnadskostnaderna, som vid oförändrad levnadsstandard drabbar ett »normalhushåll» om man, hustru och två barn, har, på grundval av uppgifter från 44 städer och stadsliknande samhällen, av socialstyrelsen i december 1916 beräknats till i runt tal 40 procent och i slutet av november 1917 till minst 72 procent.

Denna stegring har emellertid, såsom allmänt känt är, sedermera alltjämt fortgått. Utan fara för överdrift torde man kunna taga för givet, att den av kriget förorsakade stegringen i levnadskostnaderna numera kan för ett dylikt normalhushåll, under förutsättning av oförändrad levnadsstandard, beräknas till minst 75 procent.

Vid nu anförda förhållande läser det få anses ligga i öppen dag såväl att statens befattningshavares före kriget eller i allt fall utan hänsyn till den av kriget förorsakade dyrtiden i penningar bestämda avlöningar i allmänhet icke giva befattningshavarna den bärning, som vid avlöningarnas bestämmande åsyftats, samt att 1916 och 1917 års krigstidshjälp och krigstidstillägg ingalunda varit tillräckliga att motväga verkningarna av dyrtiden under dessa år.

Att dyrtidstillägget för år 1918 måste sättas betydligt högre än år 1917, läser utan vidare få anses framgå av ovan framlagda siffror rörande levnadskostnadernas stegring.

De synnerligen stora krav, som för närvarande ställas på statsverket, nödvändigöra emellertid sådana begränsningar, att endast i undantagsfall dyrtidstilläggen kunna komma att uppgå till belopp, som helt uppväga levnadskostnadernas ökning under nu pågående kris. Det får väl också anses oundvikligt att statens befattningshavare, i likhet med det stora flertalet andra medborgare, själva bära någon del av dyrtidens börda.

Under hänvisning till den utredning om rikets finanser, som jag förut framlagt inför Eders Kungl. Maj:t, anser jag att för nu ifrågasvarande ändamål bör under år 1918 kunna disponeras något mer än dubbelt så stort belopp som under år 1917. Om vid dessa medels fördelning hänsyn i första hand tages till de jämförelsevis lågt avlönade statstjänarna och bland dessa särskilt till de med stor försörjningsplikt betungade — vilka, trots allt vad från det allmännas sida gjorts och än vidare torde komma att göras i syfte att för de ekonomiskt svagast situerade medborgarna i allmänhet lätta dyrtidens tryck, väl få anses vara i största behov av statens stöd — så förefaller det mig som skulle nyss antydda belopp, omkring 70,000,000 kronor, kunna antagas bliva för ändamålet någorlunda tillräckligt.

I detta sammanhang vill jag ock erinra därom, att för beredande av krigstidstillägg under år 1918 åt f. d. befattningshavare i statens tjänst, åt änkor och barn efter dylika befattningshavare samt till vissa utom den egentliga statsförvaltningen stående kategorier å förslaget till tilläggsstat för samma år beräknats tillhopa 7,745,000 kronor, vadan alltså för samtliga nu ifrågasvarande ändamål å tilläggsstaten skulle komma att uppföras 76,995,000 kronor.

I fråga om sättet för medlens fördelning synes det lämpligt att i huvudsak följa den metod, som under år 1917 använts, dock med modifierationer i följande mera väsentliga avseenden.

Dyrtiden har nu varat så länge och sträckt sina verkningar så högt upp på avlöningsskalan, att det icke synes riktigt att från delaktighet i dyrtidstillägget längre undantaga de med högre avlöning försedda befattningshavarna. Dessa hava i fulla tre år fått utan hjälp från det allmänna bära dyrtidens börda, och de hava icke såsom lägre avlönade statstjänare fått åtnjuta de fördelar, som i form av rabatter och förköpsrätt till vissa varor kommit medborgare i svag ekonomisk ställning till del. Då deras avlöningar äro avpassade efter normala förhållanden, ligger det endast en gärd av rättvisa däri, att även dessa befattningshavare få, om än, på grund av statsfinansiella hänsyn, i proportionsvis mindre grad än andra, åtnjuta del i dyrtidstillägget. Men en dylik åtgärd kräves även av tillbörlig hänsyn till statens egen fördel. Denna är nämligen i mycket hög grad beroende därav, att statens viktigare befattningar uppehållas av högt kvalificerade ämbetsmän, och i konkurrensen med enskilda företag kan staten icke förvärva och behålla sådana, om icke deras avlöningar i rimlig mån avpassas efter tidsförhållandena.

Den för år 1917 gällande bestämmelsen, att krigstidstillägg må tillkomma befattningshavare allenast för så vitt beloppet av hans från en eller flera befattningar i statens tjänst härflytande inkomster av vissa uppräknade slag jämte värdet av bostad, då sådan åtnjutes, tillhoppa med krigstidstillägget icke överstiga 9,800 kronor, medför ibland verkningar, som knappast kunna anses önskvärda. En befattningshavare, som ägnar sin lediga tid åt arbete i statens tjänst, kommer i en sämre ställning än den som ägnar sin lediga tid åt annat förvärv. Detta belyses av följande konkreta fall. En ledamot i ett centralt ämbetsverk uppbar såsom sekreterare vid karolinska institutet ett arvode av 2,000 kronor; han gick miste om krigstidstillägg. En annan ledamot i samma ämbetsverk uppbar såsom sekreterare i civilstatens änke- och pupillkassa ett arvode av 3,000 kronor; han fick dyrtidstillägg. Änke- och pupillkassans sekreterare är nämligen icke i sådan egenskap befattningshavare i statens tjänst.

I fråga om krigstidstilläggets belopp synes någon skillnad böra göras mellan befattningshavare, vilkas huvudsakliga verksamhet ägnas åt en befattning i statens tjänst, och sådana som endast i mindre utsträckning tjäna det allmänna. Beträffande de förra har staten givetvis större skäl att kraftigt inskrida till lindrande av dyrtidens verkningar än beträffande de senare. Lämpligast torde en dylik åtskillnad kunna göras på det sätt, att de förra — utom arméns och marinens manskap, som äger rätt till fullt underhåll in natura — erhålla en oberoende av löneförmånernas belopp utgående »grundplåt», vars storlek jag anser böra sättas till 200 kronor. Härigenom tillgodoses ock på ett enkelt och effektivt sätt det berättigade kravet, att de lågt avlönade befattningshavarna böra jämförelsevis bättre tillgodoses än de med högre avlöning försedda. Borttagandet i sammanhang härmed av den till samma mål syftande bestämmelsen, att, om en befattningshavares krigstidstillägg skulle understiga 250 kronor för år räknat, detsamma höjes till detta belopp, dock under iakttagande, att krigstidstillägget icke må överstiga tjugufem procent av de kontanta avlöningsförmåner, på vilka det beräknas, skulle, oavsett de svårigheter denna bestämmelses tillämpning visat sig medföra, undanröja det missförhållandet, att en mängd befattningshavare med s. k. fri bostad i fråga om krigstidstillägg blivit mera gynnade än deras kamrater, som icke åtnjuta dylik förmån.

I sammanhang härmed torde emellertid för de befattningshavare, som erhålla berörda 200 kronor, böra bibehållas den nuvarande bestämmelsen, att den, som av statens medel åtnjuter lön eller arvode för två

eller flera befattningar, får uppbära krigstidstillägg för allenast en av dessa. Då staten nämligen tillgodogör sig deras arbetskraft under normal daglig arbetstid, kan det icke ligga i statens intresse att särskilt uppmuntra dem till arbetskraftens splittring och för tidiga utnötning genom verksamhet på flera befattningar.

Övriga befattningshavare, som icke skulle erhålla berörda 200 kronor, lära däremot icke böra förmenas att uppbära krigstidstillägg från mer än en befattning. Det förekommer i stor utsträckning att unga e. o. tjänstemän arbeta i mer än ett ämbetsverk, och denna för deras utbildning gagneliga praxis torde icke böra motarbetas genom en avkortning av deras i förhållande till det utförda arbetets kvantitet och kvalitet utgående krigstidstillägg. Den nuvarande bestämmelsen har för övrigt visat sig synnerligen svår att gent emot dylika befattningshavare tillämpa; man kan näppeligen med fog begära, att en redogörare skall vid utbetalande av avlöning åt en för kortare tid förordnad e. o. tjänsteman förskaffa sig visshet, att samma tjänsteman icke under större eller mindre del av den tid förordnandet omfattat uppburit avlöning och därå belöpande krigstidstillägg jämväl i annat ämbetsverk.

För att en befattningshavare, som icke tillhör arméns eller marinens manskap, skall kunna anses ägna sin huvudsakliga verksamhet åt statens tjänst och följaktligen vara berättigad till åtnjutande av ifrågavarande 200 kronor, torde böra uppställas såsom villkor, att han vid årets början innehade stadigvarande anställning

antingen med en daglig arbetstid, i medeltal, oavsett semester och ferier, icke understigande vad som för den ordinarie personalen vid samma eller jämförlig statsinstitution är såsom minimum i allmänhet stadgat,

eller, där sådan minimiarbetstid ej finnes föreskriven, på andra grunder avsedd att utgöra befattningshavarens huvudsakliga verksamhet.

Enligt dessa föreskrifter skulle sålunda t. ex. reservofficerare och officerare på reservstat icke komma i åtnjutande av ifrågavarande 200 kronor, men väl sådana universitetsdocenter, som inneha docentstipendium.

Det synes mig vara billigt, att en befattningshavare, som ägnar sin huvudsakliga verksamhet åt statens tjänst, icke bör i följd av kortare tillfällig tjänstledighet för egna angelägenheter eller dylikt vid årets början förlora ifrågavarande med 200 kronor utgående krigstidstillägg. I analogi med den bestämmelse, som finnes intagen i § 11 av kungörelsen den 29 maj 1917, föreslår jag därför, att befattningshavare, som av nyss antydd orsak är tjänstledig under högst en månad från

årets början, icke må av sådan anledning förlora rätt till krigstidstillägget i fråga.

Befattningshavare, som för offentligt uppdrag eller för sjukdom är tjänstledig under kortare eller längre tid, läser icke böra därför vidkännas någon minskning i krigstidstillägget. Till denna fråga anhåller jag att längre fram få återkomma.

Beträffande krigstidstilläggets storlek föreslår jag, i anslutning till vad jag förut uttalat, att detsamma, oberäknat förberörda till utbetalning på en gång avsedda 200 kronor, må bestämmas till 30 procent av de fasta, i § 1 uppräknade kontanta avlöningsförmånerna, samt att det efter denna procentsats utgående beloppet av krigstidstillägg icke må överstiga 125 kronor för månad räknat.

Verkan av en dylik bestämmelse belyses medelst följande exempel.

Den lägsta avlöning, som i regel tillkommer ordinarie befattningshavare i statens tjänst, torde vara 1,200 kronor (minimialvöning för vaktmästare i centralt ämbetsverk). För år 1917 har krigstidstillägg härå utgått med 250 kronor, motsvarande i det närmaste 21 procent av avlöningen. Enligt nyss framlagda förslag skulle en med nämnda belopp avlönad befattningshavares krigstidstillägg för år 1918 utgå med 560 kronor, motsvarande i det närmaste 47 procent av samma avlöning, d. v. s. med något mer än fördubblat belopp.

Det högsta krigstidstillägg, som någon befattningshavare under år 1917 kunnat få uppbära, var 800 kronor. För år 1918 skulle högsta beloppet stiga till 1,700 kronor, d. v. s. något mer än fördubblas.

Ett från många håll uttalat önskemål är att de nuvarande bestämmelserna måtte för framtiden i så hög grad som möjligt förenklas, detta desto hellre, som krigstidstillägg och krigstidshjälp utbetalas av ett synnerligen stort antal redogörare, bland vilka många hava sin huvudsakliga verksamhet riktad på andra uppgifter än redogörarskapet och förty icke kunna antagas vara särskilt kvalificerade för tolkning av invecklade ekonomiska författningar.

För att söka så långt som möjligt tillmötesgå detta befogade önskemål, synes man böra sträva därhän, att det på varje avlöningsperiod belöpande krigstidstillägget må kunna efter ett fastställt procenttal direkt uträknas på det i avlöningslistan för befattningshavaren upptagna bruttoavlöningsbeloppet, d. v. s. avlöningen utan avdrag till egen eller efterlevandes pensionering.

För år 1917 är i förordningens 5 § stadgat, att krigstidstillägget anses tillhöra lönen och att det odelat utgår till befattnings innehavare,

även om han under tjänstledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag avstår lönen helt eller delvis.

Dessa bestämmelser hava visat sig medföra en del avsevärda olägenheter.

I ett av statens kommunikationsverk lära vissa tekniskt bildade befattningshavare sedan flera år åtnjuta tjänstledighet för privat verksamhet, mot avstående av samtliga avlöningsförmåner. För år 1917 torde dessa befattningshavare hava varit berättigade till krigstidstillägg. En dylik anordning kan omöjligen anses lämplig.

Enligt samma bestämmelser, jämförda med föreskriften att ingen får uppbara krigstidstillägg för mer än en befattning, torde en ordinarie hovrättsfiskal, som förordnats att mot en av Kungl. Maj:t bestämd ersättning i ett för allt av 5,000 kronor om året såsom assessor biträda hovrätten, få antagas hava uppburit krigstidstillägg med 15 procent å sin ordinarie avlöning, 4,000 kronor, d. v. s. med 600 kronor. En e. o. tjänsteman, som mot enahanda ersättning tjänstgör såsom assessor, torde enligt § 6 hava fått åtnjuta krigstidstillägg med 15 procent å 5,000 kronor, d. v. s. med 750 kronor, eller 150 kronor mer än en ordinarie tjänsteman med samma avlöning och göromål.

Dessa och andra dylika olägenheter undvikas om såsom allmän regel får gälla, att krigstidstillägget, oberäknat förberörda 200 kronor, utgår med vissa procent av den avlöning, som verkligen tillgodoföres befattningshavaren, och genom en sådan anordning undvikas jämväl en massa tvistigheter om krigstidstilläggets rätta belopp. Dessutom vinnes härigenom den önskvärda effekten, att en ordinarie befattningshavare, som på förordnande uppehåller högre tjänst, får krigstidstillägg å den ökade avlöning, som i följd av förordnandet tillkommer honom.

Principens undantagslösa tillämpning skulle emellertid medföra, att även den, som är tjänstledig för offentligt uppdrag eller för sjukdom, bleve underkastad minskning i krigstidstillägget. Sådant synes mig emellertid böra undvikas genom en särskild undantagsbestämmelse.

Märkas bör, att tjänstgöring hos riksdagen, dess utskott eller revisorer, enligt i särskilt mål av regeringsrätten meddelat beslut, lär vara att betrakta såsom offentligt uppdrag.

Vad angår krigstidstillägg å avlöning som utgår för s. k. ackordsarbete — därom såsom ovan nämnts delegerade för flottans varvs arbetare gjort framställning — torde, då betydande praktiska svårigheter förefinnas att i den föreslagna formen tillmötesgå framställningen,

berörda arbetares intressen böra tillgodoses därigenom, att vid ackordsuppgörelser hänsyn toges till att arbetarna icke erhålla krigstidstillägg å inkomst av ackordsarbete, varför ackordet bör tillmätas på sådant sätt, att motsvarighet till andra befattningshavares krigstidstillägg beredes dem.

Vad slutligen krigstidshjälpen beträffar, så lider det nog intet tvivel, att just de lågt taxerade befattningshavare, som äro försörjningskyldiga mot hustru och barn, i alldeles särskild grad hava känning av dyrtiden, och att fördenskull de hittills fastställda beloppen behöva för år 1918 något höjas. Men å andra sidan böra statens av dyrtiden betingade åtgärder för löneförmånernas upphjälpande icke i allt för stor utsträckning givas formen av hjälp åt familjeförsörjare; i motsatt fall blir följden, att de dugligaste av statens övriga befattningshavare allt för starkt utsättas för frestelsen att lämna statstjänsten och söka sin utkomst i enskild verksamhet.

En lämplig medelväg synes mig vara att höja de för år 1917 bestämda beloppen med 50 procent och att låta krigstidshjälp med 60 kronor för hustru och 30 kronor för vart barn till och med det femte utgå även till dem, som under år 1918 hava att erlægga inkomst- och förmögenhetsskatt för belopp från 3,000 till och med 4,000 kronor.

Efter att sålunda hava i korthet redogjort för hur jag tänkt mig krigstidstillägget och krigstidshjälpen för år 1918, övergår jag nu till detaljerna i de bestämmelser jag anser böra för samma år i ämnet utfärdas.

I de förut omnämnda, från styrelserna för statens affärsdrivande verk m. fl. inkomna yttrandena huruvida och i vilka avseenden, utom beträffande själva beloppen, andra bestämmelser i fråga om krigstidstillägg och krigstidshjälp än som meddelats genom nådiga kungörelsen den 29 maj 1917 vid samma kungörelses tillämpande visat sig vara av behovet för framtiden påkallade, hava gjorts bland andra följande framställningar, vilka synts mig böra såsom välgrundade i huvudsak bifallas.

§ 1.

Arméförvaltningen har erinrat, hurusom genom nådigt brev den 11 oktober 1907 förklarats, att kontant ersättning för bränsle och lyse skall utgå till samtliga underofficerare med vederlikar vid armén med vissa belopp, av vilka viss summa skall anses motsvara ersättning för

bränsle och återstoden ersättning för lyse. Enligt kungl. kungörelsen den 29 maj 1917 utginge krigstidstillägg på bränsleersättning. Då intet skäl syntes förefinnas, varför icke även ersättning för lyse skulle få inräknas bland de förmåner, varpå krigstidstillägg utgår, har arméförvaltningen hemställt, att bestämmelserna i ämnet för år 1918 måtte erhålla en med hänsyn härtill lämpad lydelse.

Arméförvaltningen har vidare påpekat, att bland de förmåner, på vilka krigstidstillägg enligt kungörelsen den 29 maj 1917 må beräknas, icke upptagits »krigslön» enligt gällande krigsavlöningsreglemente, en avlöningsform, som under år 1917 utgått till en del personal vid armén. Arméförvaltningen, som funnit sig icke kunna, då frågor härom efter besvär varit föremål för dess prövning, utbetala krigstidstillägg på krigslön, har emellertid funnit uppenbart, att jämväl personal, som uppbär krigslön, bör komma i åtnjutande av dylik förmån.

Enahanda vore förhållandet med dagavlöningsstillägg åt indelt manskap.

Bland de i § 1 av kungörelsen den 29 maj 1917 angivna kontanta förmåner funnes — anför arméförvaltningen — ej upptagna vare sig lönetillägg för äldre bataljonsläkare och veterinärer eller avlöningstillägg för reservstatspersonal. Då emellertid tilldelandet av lönetillägg åt äldre bataljonsläkare eller bataljonsveterinär närmast vore jämförligt med officers uppflyttande i högre löneklass och lönetillägget alltså närmast att anse såsom tillhörande lönen, och då vidare de för viss personal å reservstat bestämda avlöningstilläggen närmast vore att anse såsom ålderstillägg, har arméförvaltningen ansett, att krigstidstillägg bör få utgå å ifrågavarande avlöningsförmåner.

Slutligen har arméförvaltningen ansett krigstidstillägg böra utgå på det lönetillägg, som jämlikt kungl. brev den 12 oktober 1917 tillkommer vissa furirer.

§ 5.

Statskontoret har anfört, att olika meningar uppstått rörande rätta tillämpningen av § 5, väl icke i fråga om krigstidstillägget för tjänstledig befattningshavare, utan i avseende å vikariens krigstidstillägg. Till undanröjande av all ovisshet i fråga om tillämpningen av paragrafen syntes önskvärt, att uttryckligt stadgande angående vikaries krigstidstillägg meddelades, och ansåge statskontoret härvid följdriktigt och billigt, att vikarie, vare sig han innehade ordinarie befattning eller icke,

tillförsäkrades krigstidstillägg på hela den avlöning, som han under vika-
riatstiden verkligen uppbure.

§ 8.

Generalpoststyrelsen har erinrat, hurusom icke-ordinarie befatt-
ningshavare kunde komma i åtnjutande av krigstidshjälp under förut-
sättning, bland annat, att han den 1 januari 1917 innehade och ome-
delbart dessförinnan under minst ett år vid en och samma statsinsti-
tution innehaft stadigvarande anställning. Vad postverket beträffar hade
den begränsning, som uttrycket »vid en och samma statsinstitution»
innebure, medfört, att extra tjänsteman av postvaktmästaregrad, som
under år 1916 erhållit stadigvarande anställning vid postverket men
dessförinnan haft anställning vid armén, icke kunnat tillerkännas krigs-
tidshjälp. Det syntes generalpoststyrelsen billigt, att sådan tjänsteman
finge tillgodoräkna sig den tid han haft anställning vid annan stats-
institution.

§ 9.

Avsikten med stadgandet i § 9 mom. 3 torde — säger stats-
kontoret — icke hava varit att från krigstidshjälp utesluta sådana be-
fattningshavare, som under året avgå från sin tjänst med pension, då
nämligen dessa i sådant fall, vid det förhållande, att den vissa f. d.
befattningshavare tillkommande krigstidshjälp utginge blott då veder-
börande vid årets ingång åtnjöt pension, skulle bliva helt uteslutna
från krigstidshjälp. Stadgandet finge väl därför anses syfta på dem,
som utan att erhålla pension lämnade statstjänsten, vadan uti ifråga-
varande moment orden »utan pension» syntes böra inskjutas mellan
orden »som» och »lämnar».

Slutligen har järnvägsstyrelsen påpekat, att tillämpningen av be-
stämmelserna i kungörelsen den 19 juni 1917 angående krigstidshjälp
för år 1917 åt vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst givit vid
handen, att en jämkning av vad däri stadgats syntes önskvärd. Enligt
kungörelsen kunde krigstidshjälp tilldelas allenast sådana f. d. befatt-
ningshavare, som *vid ingången av år 1917* varit berättigade till pen-
sion av visst slag eller därmed jämförligt understöd och i övrigt fyllde
de för åtnjutande av dylik hjälp stadgade villkor. Från förmånen att
i egenskap av f. d. befattningshavare i statens tjänst erhålla krigstids-

hjälp hade sålunda uteslutits ett icke ringa antal tjänstemän av lägre grad vid statens järnvägar, som med pension avgått ur tjänsten efter ingången av år 1917. Beträffande dem av dylika f. d. befattningshavare, vilka icke lämnat statstjänsten förr än efter den 1 juni 1917 och för vilka således bestämmelsen i § 9 mom. 3 av kungörelsen den 29 maj 1917 icke lagt hinder i vägen för åtnjutande av krigstidshjälp enligt denna kungörelse, så syntes det icke vara något att invända mot att krigstidshjälp enligt kungörelsen den 19 juni icke kunde tillkomma dem. Men vad anginge sådana f. d. befattningshavare, som tillhört de ekonomiskt svagast situerade statstjänarnas grupp och vilka avgått ur tjänst under någon av de fem första månaderna av år 1917, så hade dessa personer, vilka genom uttrycklig bestämmelse i såväl den ena som den andra av ifrågavarande båda kungörelser uteslutits från rätt till krigstidshjälp, kommit i en allt för ogynnsam ställning.

Rättelse av det anmärkta missförhållandet synes mig böra ske genom en särskild föreskrift i bestämmelserna om krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1918 åt befattningshavare i statens tjänst.

För övrigt har jag ansett mig böra föreslå att de för år 1917 i ämnet gällande bestämmelserna läggas till grund för motsvarande bestämmelser år 1918, dock med följande mindre förändringar.

§ 1.

I fråga om viss daglig arbetstid såsom villkor för krigstidstillägg enligt mom. 2 torde, för undvikande av missförstånd, undantag böra göras för semester och ferier.

§ 2.

Jämlikt § 216 i Kungl. Maj:ts nådiga stadga för rikets allmänna läroverk den 18 februari 1905 skall, såvida icke annorlunda i särskilt fall är föreskrivet, i varje kommun, där allmänt läroverk är eller framdeles varder inrättat, på kommunens bekostnad lämplig, till utrymmet tillräcklig samt helst utom läroverkshuset belägen bostad för rektor anskaffas och underhållas eller ock, där hinder möter för sådan anordning, av kommunens medel skälig hyresersättning åt rektor utgå. Skulle i detta avseende tvist uppkomma, äger vederbörande länsstyrelse förordna, och må besvär över länsstyrelsens beslut i vanlig ordning kunna anföras.

Vid nu anförda förhållande synes icke förefinnas skäl att låta rektor uppbära krigstidstillägg på hyresersättning.

Vissa kommuner lämna, utan att därtill vara lagligen förpliktade, hyresbidrag till lärare vid de inom kommunerna förlagda allmänna läroverken. Å dylika hyresbidrag bör uppenbarligen icke beräknas krigstidstillägg av statsmedel, vilket lämpligen synes böra markeras genom inskjutande i § 2 av ordet »författningsenligt» efter ordet »avlöningsförmåner».

För undvikande av missförstånd beträffande eventuella krav på krigstidstillägg å sistberörda, av kommuner frivilligt lämnade hyresersättningar synes undantaget, som egentligen skulle avse rektors hyresersättning, böra avfattas så, att det gäller befattningshavare i allmänhet vid allmänt läroverk.

Jämväl vissa lärare vid högre lärarinneseminariet åtnjuta hyresbidrag, som utgå av inskrivnings- och terminsavgifter. Avsikten härmed torde hava varit att bereda dessa lärare likställighet med motsvarande lärare vid de allmänna läroverken i Stockholm, vilka åtnjuta hyresbidrag av kommunen. Undantaget bör därför omfatta även seminariets lärare.

§ 8.

Till ordinarie befattningshavare i statens tjänst lära böra hänföras exempelvis officerare i reserven, vilka tjänstgöra blott någon del av året. Det lär dock knappast kunna anses lämpligt att giva krigstidshjälp åt andra befattningshavare än sådana, som ägna sin huvudsakliga verksamhet åt statens tjänst. En omredigering av paragrafen i sådant syfte har därför verkställts.

§ 14.

Denna paragraf bör omredigeras i anslutning till bestämmelserna i kungl. kungörelsen den 11 december 1917 angående tillfällig löneförbättring åt viss lärarpersonal vid statens blindundervisningsanstalter.

En jämförelse mellan det krigstidstillägg, som för år 1917 tillkom befattningshavare i statens tjänst, och det krigstidstillägg, som enligt mitt nu framlagda förslag i regel skulle utgå för år 1918, ger följande resultat:

Avlöning kronor	Krigstidstillägg				Avlöning kronor	Krigstidstillägg			
	år 1917		år 1918			år 1917		år 1918	
	kronor	% av av- löningen	kronor	% av av- löningen		kronor	% av av- löningen	kronor	% av av- löningen
500	125	25	350	70	4,500	675	15	1,550	34
1,000	250	25	500	50	5,000	750	15	1,700	34
1,500	250	17	650	43	5,500	800	15	1,700	31
2,000	300	15	800	40	6,000	800	13	1,700	28
2,500	375	15	950	38	7,000	800	11	1,700	24
3,000	450	15	1,100	37	8,000	800	10	1,700	21
3,500	525	15	1,250	36	9,000	800	9	1,700	19
4,000	600	15	1,400	35	10,000	—	—	1,700	17

Nedanstående tabell med exempel från ett centralt ämbetsverk, (kammarrätten) visar förhållandet mellan ordinarie befattningshavares i de s. k. normalgraderna krigstidstillägg för år 1917 och, enligt nyss avgivna förslag, för år 1918.

	Högsta avlöning	Högsta krigstidstillägg			
		år 1917		år 1918	
		kronor	%	kronor	%
President	12,000	—	—	1,700	14
Kammarrättsråd	8,700	800	9	1,700	20
Revisionskommissarie	7,400	800	11	1,700	23
Advokatfiskal	6,800	800	12	1,700	25
Förste revisor	6,800	800	12	1,700	25
Revisor	6,000	800	13	1,700	28
Notarie	5,500	800	15	1,700	31
Räknebiträde (kvinnligt) ..	2,000	300	15	800	40
Skrivbiträde (>) ..	1,600	250	16	680	43
Förste vaktmästare	1,600	250	16	680	43
Vaktmästare	1,400	250	18	620	44

I första särskilda utskottets vid 1917 års riksdag utlåtande nr 1 finnes intagen en översikt av de belopp, som i krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1917 beräknats tillkomma vissa försörjningspliktiga befattningshavare i staden Karlskrona. En jämförelse mellan dessa

belopp och vad som enligt det nu framlagda förslaget skulle komma samma befattningshavare till del, ger följande resultat:

	Av taxeringsnämnd		Antal minder- åriga barn	Krigstidstillägg och krigstids- hjälp ¹		
	till bevillning taxerad in- komst av arbetsanställ- ning, tjänst eller pension	beräknat be- lopp efter vilket inkomst- och förmögen- hetsskatt skall erläggas		Ar 1917	År 1918	
					Belopp	I % av av- löningen
Flaggminkonstapel	2,402	1,900	1	480 30	1,100 60	46
Underofficer.....	2,062	1,600	3	509 30	1,118 60	54
»	2,108	1,500	1	436 20	1,012 40	48
»	2,488	1,900	2	533 20	1,186 40	48
»	2,065	1,100	5	589 75	1,344 50	65
»	1,817	1,000	5	622 55	1,270 10	70
»	2,112	1,500	3	516 80	1,133 60	54
»	2,118	1,600	3	517 70	1,135 40	54
Flaggstyrman	2,547	2,000	2	542 05	1,204 10	47
Maskinist	2,302	1,700	3	545 30	1,190 60	52
»	2,329	1,700	2	509 35	1,138 70	49
»	2,306	1,500	4	585 90	1,251 80	54
»	2,363	1,600	4	594 45	1,268 90	54
»	2,435	1,800	2	525 25	1,170 50	48
»	2,305	1,900	1	465 75	1,071 50	46
»	2,430	1,800	3	564 50	1,229 —	51
»	2,419	1,700	3	562 88	1,225 70	51
Förste postiljon	2,164	1,800	1	444 60	1,029 20	48
Varvspoliskonstapel	1,651	1,100	1	370 —	875 30	53
Vaktkonstapel.....	1,488	800	4	550 —	1,096 40	74
»	1,596	1,100	2	410 —	918 80	58
Förrådskonstapel	2,256	1,700	2	498 40	1,116 80	49
Rustmästare	1,981	1,200	4	537 15	1,154 30	58
Tullvaktmästare	2,085	1,300	2	472 75	1,065 50	51
»	1,794	1,100	3	469 10	1,038 30	58
Postvaktmästare.....	1,802	1,400	2	430 30	980 60	54
»	1,779	1,200	2	426 35	973 70	55
»	1,914	800	6	637 10	1,299 20	68
»	1,733	1,200	2	419 95	959 90	55
Artillerikonstapel	1,663	800	5	600 —	1,223 90	74
»	2,093	1,600	2	473 95	1,067 90	51
»	2,049	1,400	2	467 35	1,054 70	51
Styrman	2,144	1,600	2	481 60	1,083 20	51
»	2,226	1,700	2	493 90	1,107 80	50
»	2,121	1,400	4	558 15	1,196 30	56
Kvartersman	2,070	1,600	3	510 50	1,121 —	54
Brevbärare	1,217	800	1	400 —	790 10	65
Sergeant	2,053	1,800	1	427 95	995 90	49
38 st. Summa	78,487	55,200	100	19,180 80	42,201 20	
Medeltal	2,065	1,453	2.6	504 76	1,110 56	54

¹ Den avlöning, på vilken krigstidstillägget beräknats, har antagits vara lika med det i första kolumnen upptagna beloppet. Krigstidshjälpen beräknad för hustru och barn.

Enligt denna uträkning skulle ifrågavarande befattningshavares krigstidstillägg och krigstidshjälp variera emellan 46 och 74 procent av deras fasta avlöningsförmåner. I enstaka undantagsfall är det tänkbart, att procenten blir än högre. En vaktmästare i ett centralt ämbetsverk med 1,200 kronors avlöning erhåller exempelvis, om han har hustru och fem minderåriga barn, i krigstidstillägg och krigstidshjälp 560 + 525 = 1,085 kronor eller mer än 90 procent av sin avlöning.

För bedömande av den kostnad, som utbetalandet av krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1918 efter förut angivna grunder kan antagas medföra, hava cheferna för postverket och statens järnvägar samt arméförvaltningens civila departement den 26 sistlidne november anmodats att i berörda avseende låta före den 10 december 1917 verkställa approximativa beräkningar, utförda med den grad av noggrannhet, som den knappa tiden medgäve. Till ledning härvid har lämnats en promemoria av följande lydelse:

*Kostnads-
beräkning.*

»Krigstidstillägg och krigstidshjälp åt befattningshavare i statens tjänst skall enligt ett inom finansdepartementet uppgjort preliminärt förslag för år 1918 utgå efter huvudsakligen enahanda grunder, som för år 1917 faststälts genom kungl. kungörelsen den 29 maj 1917 (Svensk författningssamling nr 224), dock med följande ändringar:

§ 1.

Krigstidstillägget utgår till de i § 1 avsedda befattningshavarna med trettio procent av de i paragrafen uppräknade slagen av kontanta avlöningsförmåner ävensom å krigslön och dagavlöningstillägg samt å ersättning för lyse.

Dessutom utgår krigstidstillägg med 200 kronor för en gång till en var av förenämnda befattningshavare — arméns och marinens manskap undantagna — som vid 1918 års början innehade stadigvarande anställning med en daglig arbetstid i medeltal icke understigande vad som för den ordinarie personalen vid samma eller jämförlig statsinstitution är såsom minimum i allmänhet stadgat.

Näst sista stycket: »Om en — — — beräknas» utgår.

Sista stycket erhåller följande lydelse:

»Oberäknat förenämnda till vissa befattningshavare utgående 200 kronor får ingen befattningshavares krigstidstillägg överstiga 125 kronor för månad räknat.»

§ 3.

Befattningshavare, som är berättigad att uppbära i § 1 omnämnda 200 kronor, må icke åtnjuta krigstidstillägg för mer än *en* befattning: dock att befattningshavare, som på förordnande uppehåller annans befattning, äger uppbära krigstidstillägg med trettio procent jämväl å skillnaden mellan den avlöning utav de i § 1 angivna slag, som han för förordnandet uppbär, och den avlöning av samma slag, som han under förordnandet tilläventyrs frånträder.

§ 4.

Utgår.

§ 7.

»Högst femton procent» ändras till »högst trettio procent».

§ 8.

Orden »en och samma» i sista stycket utgå.

§ 9.

I mom. 3 inskjutas orden »utan pension» efter ordet »som».

§ 10.

Tabellen erhåller följande lydelse:

Det beräknade belopp, för vilket befattningshavaren under år 1918 har att erlägga inkomst- och förmögenhets-skatt (äkta makars taxeringar sammanräknade).	Krigstidshjälp åt befattningshavare					
	för hustru	för 1 barn	för 2 barn	för 3 barn	för 4 barn	för 5 eller flera barn
	K r o n o r					
Högst 1,000 kronor	150	75	150	225	300	375
från 1,000 till och med 2,000 kronor	120	60	120	180	240	300
från 2,000 till och med 3,000 kronor	90	45	90	135	180	225
från 3,000 till och med 4,000 kronor	60	30	60	90	120	150

§ 12.

Siffran 800 ändras till 1,700.

Anm. Förekommande årtal ändras.»

I svaren härå angivas följande approximativa belopp:

för postverket	kronor	5,400,000
» statens järnvägar	»	23,400,000
och för de till fjärde huvudtiteln hörande statsinstitutionerna	»	12,930,000

För år 1917 beräknades kostnaderna för krigstidstillägg och krigstidshjälp:

vid postverket till	kronor	2,450,000
» statens järnvägar till	»	11,500,000
och vid de till fjärde huvudtiteln hörande statsinstitutionerna till	»	5,000,000

Kostnaderna för år 1918 kunna alltså antagas utgöra i förhållande till kostnaderna för år 1917:

vid postverket	220 procent,
» statens järnvägar	203 »
och under fjärde huvudtiteln	259 »

Medeltalet mellan de sålunda funna procenttalen beträffande postverket och statens järnvägar torde utan vidare kunna läggas till grund för beräkningen av kostnaderna beträffande statens övriga affärsdrivande verk, och det för fjärde huvudtiteln angivna procenttalet torde likaledes kunna användas för kostnadsberäkningen rörande femte huvudtiteln.

Att procenttalet för fjärde och femte huvudtitlarna blivit så högt beror till någon del därpå, att krigstidstillägg beräknats jämväl å det belopp, som av 1917 års riksdag avsatts för beredande av tillfällig löneförbättring vid armén och marinen. Därvid har, i brist på andra grunder, till ledning tagits Kungl. Maj:ts i proposition till 1917 års riksdag framlagda förslag.

Gemensamt för statens affärsdrivande verk samt armén och flottan är det förhållandet, att antalet befattningshavare, som enligt de under år 1917 gällande bestämmelserna drabbats av krigstidstilläggets begränsning till 800 kronor, är relativt litet.

Annorlunda ställer sig i allmänhet förhållandet beträffande statens övriga verk och inrättningar, för vilka å andra, tredje, sjätte, sjunde, åttonde och nionde huvudtitlarna å 1918 års stat för ändamålet uppförts anslag om tillhoppa 6,240,000 kronor, samt beträffande en del mindre institutioner, vilkas till omkring 160,000 kronor beräknade kostnader avsetts att bestridas av institutionernas s. k. egna medel. Vid beräkning av kostnaderna för krigstidstillägg och krigstidshjälp åt dessa verks och inrättningars personal för år 1918 får man, enligt vad i mindre skala verkställda undersökningar visat, räkna med omkring 250 procent av de för år 1917 antagna kostnadsbeloppen. Vad särskilt åttonde huvudtiteln beträffar tillkommer krigstidstillägg å den tillfälliga löneförbättring, som för år 1918 tillerkänts lärare vid de allmänna läroverken m. fl. undervisningsanstalter. De efter sist angivna procenttal gjorda beräkningarna rörande kostnaderna under nämnda huvudtitlar hava av nyssberörda och andra likartade skäl samt i syfte att hålla beräkningarna på den säkra sidan i en del fall något höjts och, i likhet med övriga kostnadsberäkningar, i allmänhet avrundats uppåt.

En på detta sätt utförd beräkning av kostnaden för krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1918 åt befattningshavare i statens tjänst visar följande resultat (siffrorna för år 1917 äro till jämförelse angivna i första kolumnen):

		År 1917.	År 1918.
Postverket	kronor	2,450,000	5,400,000
Telegrafverket	»	1,500,000	3,200,000
Statens järnvägar	»	11,500,000	23,400,000

		År 1917.	År 1918.
Statens vattenfallsverk	kronor	200,000	450,000
Statens domäner	»	630,000	1,400,000
	Säger kronor	16,280,000	33,850,000
Andra huvudtiteln	»	680,000	1,700,000
Tredje »	»	70,000	170,000
Fjärde »	»	5,000,000	12,930,000
Femte »	»	2,300,000	6,000,000
Sjätte »	»	1,600,000	4,000,000
Sjunde »	»	1,620,000	4,200,000
Åttonde »	»	1,860,000	4,900,000
Nionde »	»	410,000	1,100,000
	Säger kronor	13,540,000	35,000,000

Läggas här till kostnaderna för krigstidstillägg och krigstidshjälp åt befattningshavare vid postsparbanken, försäkringsinspektionen, försäkringsrådet, statens biografbyrå, patent- och registreringsverket, mynt- och justeringsverket, bankinspektionen, flottans pensionskassa och folkskollärarnas pensionsinrättning, omkring

	»	160,000	400,000
	Säger kronor	160,000	400,000

så erhålles hela kostnaden för krigstidstillägget och krigstidshjälp åt befattningshavare i statens tjänst .. kronor 29,980,000 69,250,000.

För beredande av medel till krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1918 åt befattningshavare i statens tjänst erfordras uppförande å 1918 års tilläggsstat av förslagsanslag under de särskilda huvudtitlarna till sammanlagt belopp av 35,000,000 kronor, varjämte den till 34,250,000 kronor beräknade kostnaden för krigstidstillägg åt befattningshavare vid statens affärsdrivande verk och övriga ovan uppräknade institutioner torde böra utgå av samma medel, av vilka dessa verks och institutioners övriga omkostnader bestridas.

Vad slutligen sättet för utbetalningen beträffar förefaller det mig lämpligen böra så anordnas, att förut omförmälda, för en var av vissa angivna befattningshavare föreslagna 200 kronor ävensom övrigt

krigstidstillägg för den vid blivande kungörelses utfärdande gångna delen av året på en gång utbetalas; att krigstidshjälpen, på sätt år 1917 ägt rum, likaledes i en summa utbetalas så snart som möjligt efter kungörelsens utfärdande; samt att återstående krigstidstillägg utbetalas månadsvis eller på annat sätt i samband med den avlöning, på vilken det beräknas.

Sedan föredragande departementschefen därefter uppläst ett i enlighet med sålunda gjorda uttalanden upprättat förslag till allmänna grunder för krigstidstilläggs och krigstidshjälps utgående, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*Departements-
chefens hem-
ställan.*

a) för beredande under år 1918 av krigstidstillägg och krigstidshjälp åt befattningshavare i statens tjänst i enlighet med ovan angivna grunder

<i>dels å tilläggsstat</i> för år 1918 anvisa såsom förslagsanslag		
under andra huvudtiteln		kronor 1,700,000
» tredje »		» 170,000
» fjärde »		» 12,930,000
» femte »		» 6,000,000
» sjätte »		» 4,000,000
» sjunde »		» 4,200,000
» åttonde »		» 4,900,000
» nionde »		» 1,100,000

dels ock medgiva, att i fråga om befattningshavare vid verk och institutioner, för vilka anslag här ovan icke beräknats, krigstidstillägg och krigstidshjälp må utgå av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas; samt

b) godkänna de av departementschefen upplästa allmänna grunderna för krigstidstilläggs och krigstidshjälps utgående.

I denna hemställan instämde statsrådets övriga ledamöter.

Hans Maj:t Konungen biföll vad statsrådet sålunda hemställt; och skulle proposition till riksdagen avlåtas av den lydelse, bilagan litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Teodor Franzén.